
Fra: Norske Kveners Forbund [mailto:post@kvener.no]

Sendt: 14. august 2014 15:11

Til: Postmottak KUD

Kopi: eriksen@kvener.no; 'Anne Wilhelmsen'; 'birger dervo'; 'egil Borch'; 'evy'; 'Evy Basso'; 'Grete Alise Monsen'; 'Hilja Huru'; 'Jarle Myrhaug'; 'Kai Petter Johansen'; 'Nora Ollila'; 'Tor Martin Osvald Josefsen'; 'trygg jakola'

Emne: Høringsinnspill NRK Plakaten

Norske Kveners Forbund/Ruijan kveeniliitto

Dato;14.8.2014.

Til
Det kongelige Kulturdepartement
Postboks 8030 Dep
NO-0030 Oslo

Deres referanse; 14/409 M3 HHO:elt

NRK-plakaten – høringsinnspill fra Norske Kveners Forbund/Ruijan Kveeniliitto

Ny forskning fra det omfattende EU-prosjektet ELDIA har bekreftet at kvensk språk står i akutt fare for å dø ut og uttaler at *“umiddelbare og effektive tiltak må til for å hindre utryddelse [av kvensk språk]”*.

Kvensk er et språk som kan komme til å dø ut innen relativ kort tid. Kurven for antallet kvenske språkbrukere går bratt nedover og vi er nå i en svært kritisk fase for språkets levedyktighet. Vi kan nå la være å gjøre noe, og dermed *velge* å la kvensk språk dø ut. Men vi mener selvsagt vi må forsøke så langt det er mulig å berge språket fra utryddelse. Vi, Norge og NRK bør gjøre det vi kan for å bevare verdens språkmangfold, og en innsats her hjemme vil sende signalet til resten av verden om hvor viktig språklig mangfold er.

Det er viktig å få opp graden av tospråklighet (kvensk og norsk) i den kvenske befolkningen. Radio og TV-sendinger på kvensk er et av de mest effektive tiltakene og det tiltaket som vil rekke ut til flest kvener.

Det er hovedsakelig to brukergrupper det (nå) er viktig å stimulere til å bruke kvensk:

- *De som snakker språket* vil stimuleres til oftere å ta i bruk kvensk og til å bruke språket offentlig. Daglige radio og TV-sendinger er essensielt.
- *de aller yngste*: barn, spesielt i førskolealder, som er fremtidens tospråklige kvener må få et tilbud på kvensk gjennom NRK Super og nett

Et bredere medietilbud for den kvenske befolkningen vil også fungere som en delvis oppreisning for alle de som ble utsatt for overgrep i fornorskingens navn. Vi vil minne om at dette *ikke* er for lengst forgangen historie, det er kvener som nå er i 50-årene - og kanskje enda yngre - som i dag føler at de ikke har noe fullverdig språk: de fikk ikke opplæring på morsmålet slik at de ble skrivekyndige i dette, og norskundervisningen var ikke tilpasset en flerkulturell kontekst og dermed ikke fullverdig. Faste daglige sendinger i statskanalen er et viktig symbol og en viktig synliggjøring av kvener og kvensk språk, og vil gi de menneskene som ble fratatt språk gjennom fornorskingen noe av stoltheten tilbake.

Europarådets ekspertkomites rapporter på den *Europeiske pakten for regions- og minoritetsspråk* har i sine rapporter for Norge uttalt at medietilbudet må styrkes for kvenene og bruken i det offentlige rom må fremmes. Foreløpig siste rapport (5. rapportrunde, 2012) konkluderer: **“Ekspertkomiteen anmoder myndighetene innstendig om å treffe passende tiltak for å øke forekomsten av kvensk innen kringkasting”**. Norge har forpliktet seg til å beskytte kvensk etter den Europeiske pakten for regions- og minoritetsspråk, i her innebærer det en forpliktelse til bredere medietilbud på kvensk.

Vi er klar over at dette vil innebære et løft for NRK, og at det vil ta litt tid før kompetanse og en stab som kan ta seg av kvensksendingene er bygget opp. Vi ser flere muligheter for å lette dette arbeidet:

- Sveriges Radio (SR) tilbyr daglige sendinger på meän kieli som er søsterspråket til kvensk. De to språkene har en likhet på nitti-og-noen prosent og man kan dra stor nytte av et samarbeid med SR og felles sendinger i Sverige og Norge.
Vi ønsker å trekke frem et konkret forslag: ettersom kvener i dagens samfunn bor spredt og mange i byer er det hos kvener et enormt behov for å høre kvensk dagligspråk. SR sender hver fredags ettermiddag et program “Finnmix” – et innringingsprogram for hilsninger, plateønsker m.m. hvor man snakker det språket man har og på det nivået man er. Det hadde vært flott med felles, samtidig sending og mulighet for å ringe inn både fra Norge og Sverige.
- NRK Sapmi produserer stoff som i stor grad også er relevant for den kvenske befolkningen. “Oddasat” TV-sendinger inneholder Nordkalott-nyheter og sees av mange kvener. En mer eller mindre parallell “Uutiset” med kvensk lyd og tekst vil være en bra start, og etter hvert kan det fylles på med spesifikke kvenske nyheter.
- NRK har i nærmere 40 år hatt en ukentlig 12 minutters radiosending, “Finskendingen”, med til dels kvensk innhold. I arkivene vil det være en mengde radio som er interessant for det kvenske folket å få høre i reprise, i tillegg til dagsaktuelle saker.

Forsker Anitta Viinikka-Kallinen undret i et foredrag på konferansen om kvensk språk som fire departementer arrangerte i Skibotn 7. og 8. juni i 2010 om ikke situasjonen hadde vært ganske annerledes for kvensk språk om vi hadde hatt daglig kringkasting på kvensk de siste 20 årene. Vi håper og ber innstendig om at man ikke lar det gå ytterlige år, og at vi igjen ser oss tilbake og sier; *“tenk hvor mye bedre situasjonen hadde vært for kvensk språk om det hadde vært daglige TV- og radiosendinger på kvensk de siste 20 årene!”*

Det er altså avgjørende at NRK beholder sin rolle som innholdsmessig “lokomotiv” og ivaretar smale interesser. For oss og andre språklige minoriteter er dette særlig viktig ettersom private og kommersielle aktører ikke vil ivareta våre behov.

Våre innspill:

Overskriften i § 14 *“NRK skal styrke norsk språk, identitet og kultur”* virker ekskluderende ettersom det kan tolkes som om andre språk, identiteter og kulturer i Norge ikke er inkludert. Vi håper denne kan få en annen mer inkluderende formulering.

§ 14 b. Den nåværende formuleringen *“NRK skal ha programmer for nasjonale og språklige minoriteter.”* i §14 b har vært for lite forpliktende (i alle fall) for kvensk språk. Derfor foreslår vi følgende endring/tilføyelser;

*NRK skal bidra til å styrke **norsk, samisk og de nasjonale minoritetenes** språk, identitet og kultur. En stor andel av tilbudet skal ha norsk forankring og speile norske virkeligheter. NRK skal ha programmer for nasjonale og språklige minoriteter. NRK skal ha daglige sendinger for den samiske **og kvenske** befolkning.*

§ 15 e. får følgende tilføyelse;

*[...] Tilbudet skal speile mangfoldet som finnes i befolkningen, **herunder særskilt samer, kvener, skogfinner, romanifolket, rom og jøder.** [...]*

§ 15 i. får følgende tilføyelse;

*[...] jevnlig programmer for barn og unge på samisk **og kvensk.***

§ 17 a. får tilføyd følgende ekstra kulepunkt;

- ***Egenutviklet innhold for den samiske og kvenske befolkning***

På forhånd takk.

For NKF/RK

Hilja Huru (sign)
Johnsen

Forbundsleder

Ivar

Generalsekretær/pääsihteri